

LATVIJAS UNIVERSITĀTE
PEDAGOĢIJAS, PSIHOLOĢIJAS UN MĀKSLAS FAKULTĀTE
PSIHOLOĢIJAS NODAĻA

**METODISKIE NORĀDĪJUMI
BAKALĀURA DARBU
IZSTRĀDĀŠANAI UN AIZSTĀVĒŠANAI**

PSIHOLOĢIJAS BAKALĀURA UN PSIHOLOĢIJAS
PROFESIONĀLĀ BAKALĀURA STUDIJU PROGRAMMĀ

RĪGA 2013

Raščevska, M., Sebre, S., Reņģe, V., Miltuze A., Dimdiņš Ģ. Metodiskie norādījumi bakalaura darbu izstrādāšanai un aizstāvēšanai. 5.izdevums. Latvijas Universitāte. Rīga, 2013.

Metodiskie norādījumi izstrādāti, ievērojot pamatprasības, kādas izvirzītas LU Pedagoģijas un psiholoģijas fakultātes (PPF) Psiholoģijas nodaļas Psiholoģijas bakalaura 3.kursa un psiholoģijas profesionālā bakalaura studiju programmas 4. kursa studentiem, un apstiprināti LU PPF Psiholoģijas nodaļas sēdē.

© Latvijas Universitāte, PPMF Psiholoģijas nodaļa, 2013

SATURS

Ievads	4
Bakalaura darba izstrādes posmi	6
Pētījuma projekts	10
Bakalaura darba apjoms un struktūra	12
Titullapa	12
Anotācija.....	13
Anotācija angļu valodā	13
Saturš	14
Apzīmējumu saraksts	14
Ievads	14
Teorētiskā daļa	15
Metode	18
Pētījuma dalībnieki	18
Instrumentārijs	18
Procedūra	19
Rezultāti	19
Diskusija	21
Secinājumi	22
Pateicības	22
Izmantotās literatūras un avotu saraksts	22
Pielikumi	23
Dokumentārā lapa	23
Bakalaura darba noformēšana	23
1. pielikums: Iesnieguma paraugs	34
2. pielikums: Titullapas paraugs	35
3. pielikums: Saturs rādītāja paraugs	36
4. pielikums: Pētījumu shēmu paraugi	37
5. pielikums: Dokumentārās lapas paraugs	39
6. pielikums: Bakalaura darba novērtēšanas kritēriji	40

IEVADS

Viens no svarīgākajiem Psiholoģijas bakalaura un psiholoģijas profesionālā bakalaura studiju programmu mērķiem ir sagatavot studentu patstāvīga zinātniska pētījuma veikšanai un to rezultātu atspoguļošanai bakalaura darbā. Ceļš uz šo mērķi ejams pakāpeniski, jo tikai tā var apgūt visas zinātniska pētījuma stadijas, sākot ar zinātniskās literatūras teorētisko analīzi, pētījuma projekta izstrādi, pilotpētījuma un pamatpētījuma veikšanu un beidzot ar pētījuma rezultātu un to interpretācijas atspoguļošanu bakalaura darbā. Lai mērķtiecīgi sagatavotos bakalaura darbam, pirms tā izstrādes programmas ietvaros tiek apgūti vairāki psiholoģijas pamatnozaru un metodoloģijas kursi un izstrādāti kursa darbi, jo bakalaura darba sekmīga izstrāde lielā mērā ir atkarīga no šiem aspektiem. Bakalaura darba ietvaros tiek vērtētas sekojošas studentu prasmes un zināšanas:

- *Psiholoģijas pamatnozaru jēdzienu sistēmas un teoriju pārzināšana.* Pētījumu uzskata par zinātniski korektu, ja pētnieks lieto zinātnisku terminoloģiju un balstās uz iepriekšējiem teorētiskajiem sasniegumiem attiecīgajā jomā.
- *Adekvātu metožu lietošana pētījumā.* No tā, kā tiks formulēts pētījuma temats, hipotēze vai pētījuma jautājums, ir atkarīga tālākā pētījuma gaita – adekvātas pētījumu metodes izvēle. Pētījumos tiek lietotas zinātniskas metodes, un to pārzināšana un adekvāta lietošana nosaka pētījuma ticamību un validitāti.
- *Prasme lietot datu apstrādes statistiskās metodes.* Daudzos psiholoģijas pētījumos lieto kvantitatīvās pētījuma metodes, tāpēc aprakstošās un secinošās statistikas metožu pārzināšana ir viens no pamatnosacījumiem, lai iegūtu korektus pētījuma rezultātus.

Bakalaura darba mērķis ir attīstīt studenta prasmi patstāvīgi veikt literatūras teorētisku analīzi un veikt empīrisku pētījumu – kvantitatīvu vai kvalitatīvu kvantitatīvu pētījumu par noteiktu tematu, apkopot rezultātus un tos interpretēt, noformējot paveikto bakalaura darba formā. Empīrisks pētījums tiek realizēts saskaņā ar izstrādātu pētījuma projektu un Psihologa darba ētikas kodeksu.

Izstrādājot bakalaura darbu, ir svarīgi apliecināt savu prasmi izmantot teorētiskajosursos apgūtās zināšanas un pētnieciskās darba iemaņas. Visi studiju līmeņu zinātniskie pētījumi, sākot ar 2. studiju gada kursa darbu un beidzot ar maģistra darbu, ir saskaņoti pēc struktūras un noformējuma. Kurša darbi un arī bakalaura darbs var tikt izstrādāti vienā jomā. Students trīs gadu laikā var secīgi attīstīt savas zinātniskās intereses par noteiktu psiholoģijas jomu, paplašinot tās izpēti, piemēram, par pirmskolas vecuma bērnu psihosociālo vai intelektuālo attīstību, par pusaudžu savstarpējām attiecībām utt.

Izstrādājot bakalaura darbu, jāievēro Psiholoģijas nodaļas (turpmāk PN) noteiktie bakalaura darbu tematu pieteikšanas, nodošanas un aizstāvēšanas termiņi, kas tiek paziņoti ne vēlāk kā līdz attiecīgā akadēmiskā gada 30.septembrim. Noteiktie termiņi akadēmiskā gada laikā netiek mainīti. Termiņu neievērošanas gadījumā students var netikt pielaists pie bakalaura darba aizstāvēšanas.

Turpmākajā izklāstā ir aplūkotas bakalaura darba izstrādes, aizstāvēšanas un noformējuma prasības.

BAKALAURA DARBA IZSTRĀDES POSMI

Bakalaura darbu studenti raksta psiholoģijas bakalaura studiju programmas 5. un 6. semestrī, psiholoģijas profesionālā bakalaura studiju programmas 7. un 8. semestrī. Darba mērķis ir attīstīt studenta prasmi veikt empīrisku pētījumu pēc vienkāršas pētījumu shēmas/ dizaina, ar nelielu pētījuma dalībnieku skaitu (vienas grupas optimāls apjoms $n = 30$ līdz 50), apkopot pētījuma rezultātus un to interpretāciju noteiktā standarta formā zinātniskajā atskaitē. Bakalaura darba uzdevums ir attīstīt šādas studenta prasmes:

- izvēlēties aktuālu pētījuma tematu, pamatot tā zinātnisko, sociālo un praktisko nozīmību;
- balstoties uz zinātniskās literatūras teorētisku analīzi, izvirzīt pētījuma hipotēzi vai pētījuma jautājumu;
- izvēlēties adekvātu pētījuma metodi (-es) un pētījuma izlasi (-es);
- realizēt pētījuma procedūru saskaņā ar izstrādāto pētījuma projektu, ievērot Psihologa darba ētikas kodeksu;
- ievākt sākotnējos datus;
- izvēlēties pētījuma hipotēzei vai pētījuma jautājumam atbilstošas datu apstrādes metodes (aprašošās, secinošās statistikas metodes vai sakarību pētīšanas metodes);
- veikt rezultātu analīzi un interpretāciju, diskutējot ar iepriekšējo pētījumu rezultātiem, atspoguļot teorētiskās un praktiskās daļas saikni;
- zinātniski korekti formulēt empīriskā pētījuma secinājumus, parādot turpmāko pētījumu virzību un iegūto rezultātu pielietojamību.

Bakalaura darba pētījuma jautājums vai hipotēze var neietvert novatoriskas atziņas, bet tas nedrīkst būt orientēts uz psiholoģijā vispāratzītu patiesību atkārtotu pierādīšanu, piemēram, ka depresijai ir saistība ar pašvērtējumu, ka sākumskolas skolēniem ir zemāk attīstītas intelektuālās spējas nekā vidusskolēniem, utt.

Bakalaura darbam ir vairāki izstrādes posmi, kas paredz noteiktu uzdevumu veikšanu un sadarbību ar darba vadītāju.

1. Bakalaura darba temata izvēle, pierakstīšanās pie vadītāja un darba pieteikuma iesniegšana apstiprināšanai.

Students, pamatojoties uz savām interesēm un apgūtajām zināšanām psiholoģijā, izvēlas bakalaura darba tematu. Lai palīdzētu orientēties docētāju – potenciālo darba vadītāju zinātnisko interešu jomās, studentiem Psiholoģijas nodaļā ir iespēja iepazīties ar docētāju piedāvātajām bakalaura darbu izstrādes jomām un zinātniskajām interesēm.

Students izvēlas bakalaura darba tematu un saskaņo to ar savu bakalaura darba vadītāju. Pēc docētāja piekrišanas vadīt bakalaura darbu, students norādītajā termiņā Psiholoģijas nodaļā iesniedz, pirmkārt, nodaļas vadītājam adresētu iesniegumu par darba temata izvēli, kas saskaņots ar potenciālo darba vadītāju (skat. paraugu 1. pielikumā). Darba vadītājs ar savu parakstu apliecina, ka piekrīt vadīt studenta darbu par izvēlēto tematu. Otrkārt, kopā ar iesniegumu students nodaļā iesniedz rakstisku pieteikumu (vienas lapas apjomā) par izvēlēto bakalaura darba tematu. Šajā pieteikumā jābūt norādītam bakalaura darba tematam un pētījuma jautājumam un/vai hipotēzei; jāiekļauj īss apraksts par plānoto pētījumu, tā teorētisko pamatojumu, iecerētajām grupām, metodēm un paredzamajiem rezultātiem. Bakalaura darba temata pieteikumam jābūt anonīmam--tajā netiek norādīts nedz studenta, nedz darba vadītāja vārds. Iesniegtais pieteikums tiek izskatīts un akceptēts PN docētāju sēdē.

Ja students bez attaisnojošiem iemesliem norādītajā termiņā nav iesniedzis temata pieteikumu un nav uzsācis darbu bakalaura darba vadītāja vadībā, tad gala pārbaudījumu komisijai ir tiesības samazināt bakalaura darba gala vērtējumu.

2. Bakalaura darba pētījuma projekta, ievada un teorētiskās daļas izstrāde un priekšizstāvēšana.

Darba posmi:

- Iepazīšanās ar zinātniskās literatūras saturu, darbā izmantojamās literatūras saraksta izveidošana.
- Zinātniskās literatūras atlase un analīze, bakalaura darba teorētiskās daļas iedalījuma nodaļās izstrāde.
- Pētījuma jautājuma vai hipotēzes formulēšana, izvēloties adekvātas pētījuma metodes un pētījuma dalībniekus, balstoties uz literatūras analīzes rezultātiem un autora radošām iecerēm. Šo informāciju kopā ar zinātniskās literatūras analīzi students apkopo pētījuma projektā (skat. 10. lpp).
- Ievada un teorētiskās daļas melnraksta uzrakstīšana un noformēšana atbilstoši šo metodisko norādījumu prasībām, ieskaitot izmantotās literatūras sarakstu.
- Zinātniski korekta, latviešu literārās valodas normām atbilstoša melnraksta iesniegšana darba vadītājam (vadītājam ir tiesības atdot studentam labošanai tekstu, kas satur daudz ortogrāfisko, leksiko-stilistisko un gramatisko kļūdu).
- Students iestrādā vadītāja ieteikumus un zinātniski korektā veidā noformēto teorētisko daļu iesniedz E-studiju platformā vismaz nedēļu pirms teorētiskās daļas priekšizstāvēšanas.
- Teorētisko daļu aizstāv kopā ar pētījuma projektu 6. vai 8. semestra sākumā.

Visos augstāk un zemāk minētajos bakalaura darba izstrādes posmos studentam obligāti regulāri jākonsultējas pie darba vadītāja. Students un vadītājs individuāli vienojas par konsultāciju grafiku un formu (elektroniski vai klātienē), bet neatkarīgi no konsultāciju grafika un formas studentam vismaz reizi mēnesī ir jāiesniedz vadītājam izskatīšanai darba melnraksts. Ja students to nav darījis, vadītājam ir pienākums par to informēt attiecīgo gala pārbaudījuma komisiju, kura lemj par studenta pielaišanu vai nepielaišanu priekšizstāvēšanām un gala aizstāvēšanai. Studentam neievērojot konsultāciju grafiku un prasības melnraksta iesniegšanai, vadītājam ir tiesības samazināt savu vērtējumu bakalaura darbam, atteikties no darba vadīšanas, kā arī ieteikt gala pārbaudījuma komisijai nepielaiest studentu pie bakalaura darba priekšizstāvēšanām un/vai gala aizstāvēšanas.

3. Bakalaura darba praktiskās daļas izstrāde un priekšizstāvēšana.

- Pēc pētījuma projekta un teorētiskās daļas aizstāvēšanas seko datu ievākšana. Nepieciešamības gadījumā notiek projekta koriģēšana un atkārtota tā apstiprināšana komisijā.
- Seko datu apkopošana, apstrāde un analīze.
- Praktiskās daļas priekšizstāvēšana. Tā ietver informācijas sagatavošanu par pētījuma rezultātiem – aprakstošās un secinošās statistikas tabulas, attēlus un sakarību metožu galvenos rezultātus.
- Rezultātu un iztīrījuma daļu melnrakstu uzrakstīšana un datorsalikuma izveide atbilstoši noformēšanas prasībām.
- Bakalaura darba nobeiguma varianta izveide un iesniegšana vadītājam zinātniskai izvērtēšanai.

Bakalaura darba praktiskās daļas priekšizstāvēšana ir obligāta, lai students tiktu pielaists pie gala aizstāvēšanas.

4. Bakalaura darba iesniegšana aizstāvēšanai un tā aizstāvēšana.

- Ņemot vērā praktiskās daļas priekšizstāvēšanas komisijas ieteikumus un vadītāja ieteikumus pēc iepazīšanās ar melnrakstu, students veic pēdējos bakalaura darba precizējumus un augšupielādē aizstāvēšanai iesniedzamo gala versiju LUIS, kā arī iesniedz bakalaura darbu divos datorizdrukas eksemplāros PN Studiju birojā norādītajā termiņā.
- Bakalaura darba elektronisko kopiju, kas ietver arī anotācijas latviešu un angļu valodā, students konvertē PDF (*Portable document format*) formātā un augšupielādē Latvijas

Universitātes Informatīvajā sistēmā (LUIS), izmantojot LANET piešķirto paroli. Anotācijas iekopē vai ieraksta tām paredzētajos LUIS laukos.

- Konvertēto kopiju saglabā ar nosaukumu, kuru veido studenta uzvārds, vārds un studenta apliecības numurs, piemēram: Berzins_Janis_BJ93010. Nosaukumu veido bez diakritiskajām zīmēm (garumzīmēm, mīkstinājuma zīmēm un šņāceņu apzīmējumiem).
- Bakalaura darbu augšupielādē un saglabā vienā datnē (failā), kuras lielums nepārsniedz 50 MB.
- Līdz datorizdruku iesniegšanai studentam ir iespēja elektronisko kopiju augšupielādēt atkārtoti.
- Papildus elektroniskajai kopijai, bakalaura darbu students sagatavo un iesniedz arī divos iesietos datorizdrukas eksemplāros. Vienu noslēguma darba eksemplāru iesien cietajos vākos. Šis eksemplārs pēc aizstāvēšanas tiek uzglabāts Psiholoģijas nodaļā saskaņā ar LU lietu nomenklatūru. Otru eksemplāru iesien mīkstos vākos. Šo eksemplāru pēc aizstāvēšanas students saņem atpakaļ. Teksts uz vāka jānoformē atbilstoši paraugam (sk. 2. pielikumu). Students noslēguma darba dokumentārajā lapā ar savu parakstu apliecina elektroniskās kopijas atbilstību iesniegtajām izdrukām.
- Bakalaura darba vadītājs dokumentārajā lapā norāda, vai darbs ir rekomendējams vai nav rekomendējams aizstāvēšanai, un apliecina to ar savu parakstu. Ja darba vadītājs nerekomendē darbu aizstāvēšanai, viņš sagatavo rakstisku atzinumu un iesniedz noslēguma pārbaudījumu komisijas priekšsēdētājam.
- Pēc iesniegšanas bakalaura darbs tiek nodots izskatīšanai recenzentam. Studentiem tiek nodrošināta iespēja iepazīties ar sava darba recenziju ne vēlāk kā 24 stundas pirms darba aizstāvēšanas.
- Bakalaura darba vērtēšanas kritēriji, uz kuriem balstās vadītāja un recenzenta vērtējums, doti 6. pielikumā šo metodisko norādījumu beigās.
- Bakalaura darbs tiek aizstāvēts noslēguma pārbaudījumu komisijas atklātā sēdē saskaņā ar Nolikumu par noslēguma pārbaudījumiem Latvijas Universitātē un PN sēdē noteikto kārtību.
- Aizstāvēšanai jā sagatavo 5-7 minūšu prezentācija (izmantojot PowerPoint programmu, burtu lielums ne mazāks kā 20), kurā tiek atspoguļota svarīgākā informācija (temats, bakalaura darba mērķis, hipotēze vai pētījuma jautājums, metodes un pētījuma grupu raksturojums, tabulās, grafīkos un shēmās atspoguļoti aprakstošās un secinošās statistikas rezultāti, galvenie secinājumi).

- Darba vērtējums ir atkarīgs no:
 - darba kvalitātes (skat. kritērijus 6. pielikumā), kura tiek vērtēta, balstoties uz darba vadītāja atsaukumi un recenzenta iesniegto recenziju;
 - darba autora ziņojuma (prasmes zinātniski, koncentrēti un argumentēti iepazīstināt ar veikto pētījumu, formulēt secinājumus, norādīt turpmākos iespējamus pētījuma virzienus);
 - atbildēm uz komisijas jautājumiem un demonstrētās prasmes diskutēt.
 - Vadītāja vērtējums ir atkarīgs arī no studenta sadarbības ar vadītāju bakalaura darba izstrādes laikā.
- Bakalaura darbu vērtēšana notiek slēgtā noslēguma pārbaudījumu komisijas sēdē pēc visu sēdē paredzēto darbu noklausīšanās. Vērtējumu paziņo studentiem pēc sēdes beigām, nodrošinot vērtējuma konfidencialitāti.

Pētījuma projekts (teorētiskās daļas priekšizstāvēšanai)

1. Pētījuma temats jeb bakalaura darba nosaukums, studenta vārds, uzvārds, studenta apliecības numurs, darba vadītājs (lūgums uzreiz izveidot titullapu pēc parauga, kas dots metodisko norādījumu 2. pielikumā).
2. Ievads
 - temata zinātniskās, sociālās un praktiskās nozīmības un aktualitātes pamatojums;
 - īss galveno darbā izmantoto psiholoģisko teoriju, vadošo koncepciju, autoru uzskatījums;
 - pētījuma mērķis;
 - pētījuma jautājums vai hipotēze (var būt vairākas);
 - pētījuma mainīgie lielumi.
3. Teorētiskā daļa—strukturētā veidā jāapraksta iepriekš publicētās teorijas, iepriekšējo pētījumu rezultāti, aktuālie pētījumu virzieni, parādot to saistību ar plānoto bakalaura darba pētījumu, izdarītās atziņas un secinājumi. Teorētiskā daļa loģiski noved pie pētījuma jautājumiem vai hipotēzēm, kuras vēlams atkārtot teorētiskās daļas noslēgumā, jo tās loģiski ved pie nākamās—metodes daļas. Sīkāk norādījumi teorētiskās daļas izveidei un noformēšanai atrodami metodisko norādījumu 15.-18. lpp..
4. Pētījuma metode (sīkāk skat. metodisko norādījumu 18.-19. lpp.).
 - Pētījuma dalībnieki. Students raksturo paredzētās izlases dalībnieku vecumu, dzimumu un iekļauj darbā citus sociāldemogrāfiskus raksturojumus, cilvēku

- sadalījumu pa izlasēm vai grupām, norādot katras grupas apjomu un sociāldemogrāfisko struktūru. Nepieciešams raksturot izlases vai grupu izveides principus, vai tiks izmantota nejausā metode vai kāda cita. Ja grupas tiks pielīdzinātas, tad jāraksturo mainīgie, pēc kuriem tiks veikta pielīdzināšana.
- Instrumentārijs. Darbā precīzi jānorāda pētījuma metožu pilnais un saīsinātais nosaukums, autori, publikāciju avoti. Ja pētījuma ietvaros tiks izstrādāta kāda oriģināla aptauja, tad jānorāda, kāda mainīgā lieluma mērīšanai to paredzēts izmantot.
 - Procedūra. Šajā sadaļā jāraksturo apstākļi, kā tiks veikti mērījumi.
5. Pētījuma shēma (skat. paraugus 4. pielikumā). Tā kā pētījuma shēmas mēdz būt grafiski sarežģītas, pētījuma shēmai nav obligāti būt ievietotai teksta failā. Shēma var tikt pievienota darbam kā atsevišķs pielikums. Pētījuma shēma ir vienīgais elements, kas tiek iekļauta darbā tikai uz teorētiskās daļas un pētījuma projekta priekšizstāvēšanu; turpmākās versijās un tīrrakstā tā nebūs jāiekļauj.
6. Izmantotās literatūras saraksts (noformēts atbilstoši prasībām).

Bakalaura darba teorētisko daļu un pētījuma projektu sagatavo un iesniedz aizstāvēšanai kopā, vienā failā. Visā bakalaura darba rakstīšanas procesā darbs tiek veikts vienā failā, katrā nākamajā posmā to papildinot. Uz teorētiskās daļas priekšizstāvēšanu jāiesniedz ievads, teorijas un metodes apraksts; uz praktiskās daļas priekšizstāvēšanu šis pats teksts tiek papildināts ar rezultātu aprakstu, kā arī tiek ieviesti labojumi teorētiskajā daļā, kurus priekšizstāvēšanā likusi izdarīt komisija. Iesniedzot tīrrakstu, šis pats teksts tiek papildināts ar iztīrījumu, nobeigumu un citām trūkstošajām sadaļām, kā arī tiem labojumiem, ko praktiskās daļas priekšizstāvēšanā ir prasījusi komisija. Tā kā visas priekšizstāvēšanas un gala aizstāvēšana notiek pie vienas un tās pašas komisijas, šāda sistēma komisijas locekļiem ļauj sekot līdzi katra bakalaura darba progresam un novērtēt, vai ir ņemti vērā komisijas ieteikumi.

BAKALaura DARBA APJOMS UN STRUKTŪRA

Bakalaura darba kopējais apjoms ir 30–45 lpp. bez pielikumiem. Ja darbs uzrakstīts garāks, tas jāsaīsina. Bakalaura darbs ietver šādas daļas:

1. Titullapa (1 lpp.)
2. Anotācija (ne vairāk par 850 rakstu zīmēm ieskaitot atstarpes) ar atslēgas vārdu (ieteicams 4-8) sarakstu (1 lpp.)
3. Abstract – anotācija angļu valodā ar atslēgas vārdu sarakstu angļu valodā (1 lpp.)
4. Satura rādītājs (1 lpp.)
5. Apzīmējumu saraksts (pēc nepieciešamības un darba autora izvēles) (1 lpp.)
6. Ievads (2–4 lpp.)
7. Teorētiskā daļa (15–17 lpp.)
8. Metode (1–3 lpp.):
 - pētījuma dalībnieki
 - pētījuma instrumentārijs
 - pētījuma procedūra
9. Rezultāti (3–8 lpp.)
10. Diskusija (3–8 lpp.)
11. Secinājumi (1–2 lpp.)
12. Pateicības (pēc darba autora izvēles) (1 lpp.)
13. Izmantotās literatūras un avotu saraksts (2–4 lpp.)
14. Pielikumi (1–15 lpp.)
15. Dokumentārā lapa (sk. 5. pielikumu)

Turpmāk detalizētāk tiks izklāstītas prasības katras daļas un nodaļas saturam.

Titullapa

Titullapu noformē atbilstoši LU prasībām, norādot šādu informāciju:

- Augstākās mācību iestādes, fakultātes un nodaļas nosaukums (lapas augšā centrā).
- Bakalaura darba nosaukums (lapas vidū, centrā).
- Vārdi – Bakalaura darbs (lapas vidū, centrā).
- Studenta vārds un uzvārds (lapas kreisajā pusē).
- Studenta apliecības numurs (lapas kreisajā pusē).
- Darba vadītājs, viņa akadēmiskais nosaukums un zinātniskais grāds, vārds un uzvārds (lapas kreisajā pusē).
- "Rīga" un darba aizstāvēšanas gads (lapas apakšā, centrā).

Titullapas paraugu skat. 2. pielikumā metodisko norādījumu beigās.

Anotācija (jaunā lappusē)

Anotācija ir koncentrēts kopsavilkums par būtiskāko un nozīmīgāko pētījuma informāciju (ne vairāk par 850 rakstu zīmēm ieskaitot atstarpes). Anotācijā jāietver:

- pētījuma mērķis jeb pētījuma jautājums – ko autors vēlēties noskaidrot pētījuma rezultātā,
- pētījuma izlašu vai grupu raksturojums, minot izlašu apjomu,
- pētījuma metode, minot izmantoto aptauju vai citu metožu nosaukumus,
- galvenie secinājumi, kas parāda, vai pētījuma mērķis ir sasniegts.

Ja darbā tiek izvirzīta hipotēze, piemēram, pusaudžu zēnu pašvērtējums ir augstāks nekā pusaudžu meiteņu pašvērtējums, tad to anotācijā var formulēt šādi: pētījuma mērķis bija noskaidrot, vai pusaudžu zēnu pašvērtējums ir augstāks nekā pusaudžu meiteņu pašvērtējums.

Ja veikts starpgrupu pētījums, tad, raksturojot pētījuma galvenos secinājumus, ir svarīgi norādīt, vai ir konstatēta statistiski nozīmīga atšķirība starp salīdzināmo grupu aritmētiskiem vidējiem vai nē (to ticamības līmenis šeit nav jānorāda). Ja veikts korelatīvs pētījums, tad jāuzsver, vai ir iegūtas statistiski nozīmīgas sakarības. Anotācijas mērķis ir iepazīstināt lasītāju ar pētījuma būtību un sniegt svarīgāko informāciju par tā rezultātiem.

Anotāciju raksta uz atsevišķas lapas. Tūlīt aiz anotācijas, izlaižot vienu rindu, seko atslēgas vārdu saraksts – ne vairāk kā 8 pamatjēdzieni. Vārdus – *Atslēgas vārdi* raksta slīpā drukā.

Atslēgas vārdi jeb pētījuma pamatjēdzieni ir mainīgie lielumi, ko ietver bakalaura darba nosaukums un kas tiek mērīti pētījumā. Par atslēgas vārdiem uzskata arī citus būtiskus jēdzienus, ko aplūko šajā pētījumā ciešā saistībā ar pētāmajiem jēdzieniem. Piemēram, iepriekšminētajā pētījumā par pusaudžu pašvērtējuma dzimumatšķirībām saraksts varētu būt šāds:

Atslēgas vārdi: pašvērtējums, pusaudzis, dzimums

Anotācija angļu valodā - Abstract (jaunā lappusē)

Tas ir precīzs latviešu valodas *anotācijas* tulkojums.

Anotācijas beigās norāda galvenos darbā analizētos psiholoģijas jēdzienus jeb atslēgas vārdus angļu valodā. Svarīgi, lai anotācijā angļu valodā tiktu lietoti tie paši termini, kas tiek lietoti angļu valodā publicētajā zinātniskajā literatūrā par attiecīgo tēmu.

Key words: self-esteem, adolescent, gender

Saturs (jaunā lappusē)

Satura rādītājā atspoguļo bakalaura darba nodaļu un apakšnodaļu nosaukumus un to sākuma lappušu numurus. Lappuses numurē ar arābu cipariem. Nodaļas un apakšnodaļas *nenumurē*, bet lieto dažādas pakāpes virsrakstus kā tekstā, t.i., apakšnodaļu nosaukumi rakstāmi ar atkāpi (skat. 3. pielikumu). Visi nodaļu un apakšnodaļu virsraksti rakstāmi vienādā parastā drukā, nelietojot trekno vai slīpo druku un ar maziem burtiem, izņemot pirmos virsrakstu burtus. Nodaļu nosaukumu beigās neliek punktu un aiz lappušu numuriem neraksta punktu un saīsinājumu "lpp". Satura rādītāja nobeigumā norāda izmantotās literatūras un avotu sarakstu. Pielikumus numurē atsevišķi ar arābu cipariem. Satura rādītāju vēlams iekļaut vienā lappusē. Satura rādītāja noformēšanas paraugu sk. 3. pielikumā.

Apzīmējumu saraksts (pēc nepieciešamības un darba autora izvēles)

Ja darbā izmantoti vairāki saīsinājumi vai nosacītie apzīmējumi, tos noformē uz atsevišķas lapas. Par apzīmējumu saraksta nepieciešamību darba autors vienojas, konsultējoties ar darba vadītāju.

Ievads (jaunā lappusē)

Ievadā pamato temata izvēli – temata zinātnisko, sociālo un praktisko nozīmību un aktualitāti. Īsi raksturo galvenās psiholoģiskās teorijas, vadošās koncepcijas vai atziņas izvēlētajā pētījuma jomā un min to autorus. Ikreiz, kad tiek minēta kāda teorija vai atziņa, beigās jānorāda avots – publikācijas autors un izdošanas gads, piemēram, (Gardner, 1983). Ja autors tekstā minēts pirmo reizi, tad min viņa vārdu (vai vārda pirmo burtu) un uzvārdu, un iekavās norāda tos oriģinālvalodā. Turpmāk tekstā min tikai uzvārdu. Arī ievadā izmantotā literatūra ir jāatspoguļo literatūras sarakstā.

Pēc īsa teorētiska pamatojuma seko šāda informācija:

- *pētījuma mērķis*;
- *pētījuma jautājums vai hipotēze*;
- *pētījuma mainīgie lielumi*;
- *pētījuma izlase*, norādot tās apjomu, pētījuma dalībnieku vecumu, dzimumu un citus raksturojumus, ja tie tiek kontrolēti;
- *pētījuma dizains un datu ievākšanas metodes*, atsaucoties uz pirmavotiem, ja tiek lietotas citu autoru izstrādātas aptaujas, testi. Ja tiek lietotas latviešu valodā jau adaptētas metodes, jānorāda arī adaptācijas autors.

Ievadā šai informācijai jābūt skaidri pamanāmai, izceltai, lietojot slīpo druku.

Bakalaura darba mērķi formulē saskaņā ar pētījuma hipotēzē vai pētījuma jautājumā ietvertu problēmu, ko autors pētījuma gaitā vēlas noskaidrot. Pētījuma mainīgie lielumi ir tās psiholoģijas kategorijas, kas tiek empīriski pētītas. Piemēram, tematā "Jauniešu agresivitātes dzimumatšķirības" neatkarīgais mainīgais ir dzimums, atkarīgais mainīgais – agresivitāte. Tātad pētījuma mainīgie lielumi ir agresivitāte un dzimums. Pētījuma jautājumiem vai hipotēzēm ir jābūt pašsaprotamām, t. i., pietiekami jēgpilnām, lai lasītājam tās būtu saprotamas, nelasot visu pārējo tekstu.

Ievada nobeigumā tiek sniegts bakalaura darba struktūras īss raksturojums, minot nodaļas, darba apjomu lappusēs, izmantotās literatūras apjomu (cik publikāciju).

Teorētiskā daļa (jaunā lappusē)

Teorētiskās daļas mērķis ir pamatot, kāpēc ir nepieciešams šāds pētījums, kā autors ir nonācis pie izvirzītā pētījuma jautājuma vai pētījuma hipotēzes. Tāpēc ir nepieciešams veikt iepriekšējo pētījumu teorētisku analīzi, akcentējot jau zināmās svarīgākās idejas un atziņas. Viens no galvenajiem teorētiskās daļas uzdevumiem ir parādīt saikni starp iepriekšējiem pētījumiem un iecerēto pētījumu. Tāpēc šajā daļā ir pieņemts minēt galvenos citu autoru uzskatus un teorijas, atsaukties uz viņu definīcijām, klasifikācijām, izteikumiem un domām.

Sniedzot ieskatu dažādu autoru teorijās un iepriekšējos pētījumos gūtajās atziņās, literatūras analīze mērķtiecīgi jāvirza uz pētījuma hipotēzes vai pētījuma jautājuma izvirzīšanu. Ja ir pietiekami daudz informācijas, kas formulē attiecības starp mainīgajiem, tad izvirza hipotēzi. Ja informācija ir neskaidra vai pretrunīga, tad pētījuma jautājumu. Teorētiskajā daļā jāmēģina apkopot visa tā pieejamā informācija, kas liecina par darbā izvirzītā pieņēmuma (hipotēzes) izpētes rezultātiem līdzšinējos pētījumos. Katru nodaļu noslēdz ar vispārinošo secinājumu, norādot dažādu teoriju līdzības vai atšķirības pētāmās problēmas skaidrojumā.

Teorētiskās daļas nodaļu nosaukumus vēlams veidot savstarpēji pakārtotā veidā, veltot katru nodaļu atsevišķam mainīgam lielumam, pēc tam to sakarību pētījumiem. Teorētiski analizējot literatūru, nav vēlams aizrauties ar citu autoru teksta burtisku pārstāstu, jāsniedz tikai būtiskākā informācija, kas varētu būt noderīga saistības meklēšanai starp bakalaura darba pētījumā gūtajiem rezultātiem un iepriekšējiem pētījumiem. Citātu izvēlei ir jābūt ļoti mērķtiecīgai (viens citāts nedrīkst pārsniegt 50 vārdus). Citāti obligāti jāliek pēdiņās, citāta beigās norādot avotu un lappusi.

Pastāv īpašas prasības, kā lietot atsauces tekstā. Jebkurai cita autora atziņai, kas tiek pārstāstīta tekstā (neatkarīgi no tā, vai tā tiek pārfrāzēta vai citēta), jābūt pievienotai norādei uz avotu. Ja bakalaura darba autors ir pārstāstījis kāda cita autora izteiktās domas, bet atsauci

uz to nav ievietojis, *tas ir uzskatāms par plagiātu!* Vislabāk šādu teikumu vai to daļu beigās ievietot atsauces uz atbilstošo darbu vai darbiem, minot iekavās tikai autora vai autoru uzvārdu un avota izdošanas gadu. Ja teksta rindkopas pirmajā teikumā ir minēta atsauce uz darbu, par kuru tiks runāts visas rindkopas garumā, tad turpmāk aiz katra nākamā teikuma šīs rindkopas ietvaros vairs nav jāliek atbilstošā atsauce. Ja literatūras avots ir latviešu valodā un autora uzvārds minēts tekstā, tad ir pietiekami, ka tūlīt aiz uzvārda tiek rakstīts tikai avota izdošanas gads (piemēram, „Fromms (2003) ir aprakstījis..”). Ja avots ir svešvalodā un teikumā parādās autora latviskotais uzvārds, tad teikuma beigās ievieto atsauci ar oriģinālā valodā rakstīto uzvārdu un norāda izdošanas gadu. Latviešu valodā ir pieņemts, ka pirmo reizi minot uzvārdu tekstā (bet nevis atsaucē iekavās) ir jānorāda arī autora iniciāļi vai pilns vārds. Atkārtoti minot šo pašu autoru, raksta tikai viņa uzvārdu. Piemēram: “Pirmā šo problēmu ir aplūkojusi amerikāņu pētniece Mērija Einsvorta (Mary Ainsworth). Einsvorta (Ainsworth, 1983) ir izveidojusi pētniecības metodi saistībā ar... Vairāki ievērojami Rietumu psihologi (Ainsworth, 1983; Erikson, 1982; Rogers, 1963) īpašu uzmanību savos darbos ir veltījuši...”.

Autori, kuru uzvārdos oriģinālvalodā, netiek izmantota latīņu transkripcija (krievu, ķīniešu, arābu u.c.), atsauces jāveido ar latīņu burtiem (piemēram, Zinchenko, 1983; Vygotsky, 1997).

Vēlams domas izklāstīt skaidri, loģiski, nedrīkst būt citu autoru tekstu tieši pārrakstījumi, nenorādot tos kā citātus. Citātiem norāda lappusi tūlīt aiz literatūras avota (Fromm, 1959, 31).

Bakalaura darbā ir svarīgi norādīt, ar kuriem oriģinālajiem tekstiem students pats ir iepazinies un kuri ir teksti, ar kuru saturu students ir iepazinies citu autoru atstāstā. Piemēram, ja students ir lasījis Blūma darbu par Mišela koncepciju, tad raksturojot bakalaura darbā Mišela koncepciju, teikuma beigās būtu jāraksta (Mischel, 1994, kā minēts Bloom, 1997). Ja izmantoti viena autora citāti, kas iegūti, lasot cita autora darbu, nevis pirmavotu, tad jānorāda arī lappuse. Piemēram, Gadamers ir rakstījis: “ Ir svarīgi apzināt pašam savus aizspriedumus tā, lai interpretējamais teksts parādītos ar savām inovācijām un piedāvātu savu patiesību iepretim mūsu priekšzināšanām” (Gadamer, 1975, kā minēts Bleicher, 1980, 110).

Ja netiek izmantoti citāti, bet pārstāstītas kāda autora galvenās idejas, ko analizē cits autors, tad tekstā atbilstoši uz to jānorāda. Piemēram, varētu rakstīt šādi: „Blūms (Bloom,1997) ir analizējis dažādus pētījumus saistībā ar Mišela teorētiskajiem uzskatiem par pašregulāciju, norādot, ka Mišels raksturoja pašregulāciju ... (Mischel, 1994, kā minēts Bloom, 1997)”.

Studentam maksimāli daudz ir jāizmanto oriģinālie avoti (pašam iepazīstoties ar zinātnisko žurnālu rakstiem un grāmatām) un iespējami mazāk jāizmanto pastarpinātas

atsauces (“kā minēts”). Pastarpinātas atsauces ir pieļaujams izmantot tajos gadījumos, kad atsauce ir uz bibliogrāfiski retu grāmatu vai žurnālu, kā arī uz tādiem avotiem, kurus darba kontekstā ir būtiski citēt, bet kas nav pieejami LU bibliotēkā vai LU abonētajās elektroniskajās datu bāzēs.

Ja avotam ir divi autori, tad iekavās katru reizi, atsaucoties uz šo avotu, min abus autorus, starp tiem liekot & zīmi, piemēram (DeCasper & Fifer, 1972). Ja avotam ir no trīs līdz pieciem autoriem, tad iekavās pirmo reizi min visus autorus, starp pēdējiem diviem liekot komatu un & zīmi, piemēram (Jost, Fitzsimons, & Kay, 2004), bet, šo avotu minot atkārtoti, min tikai pirmā autora uzvārdu, kam seko “et al” ar punktu aiz “al”, piemēram (Jost et al., 2004). Ja autoru skaits ir seši un vairāk, tad gan pirmajā reizē, gan citējot atkārtoti min tikai pirmā autora uzvārdu, kam seko “et al” ar punktu aiz “al” (Nelson et al., 1983).

Ja vienam autoram vienā gadā ir iznākuši vairāki darbi, uz kuriem ir atsauces bakalaura darbā, tad gan atsaucē, gan literatūras sarakstā aiz darba izdošanas gada tiek pievienots alfabēta burts (Bowlby, 1977a).

Veicot iepriekšējo pētījumu, jēdzienu, klasifikāciju vai citas informācijas analīzi, atbilstošo nozaru mācību grāmatu pamatsatura informācija darbā ir ievietojama tikai tai gadījumā, ja bakalaura darba autors par šiem jautājumiem patiešām diskutē - min vairāku autoru uzskatus, ierosina kādus papildinājumus vai kritizē minēto autoru uzskatus, vai piedāvā savu pieeju, atšķirīgu no iepriekšējo pētnieku uzskatiem. Tātad, jāizvairās no citu autoru darbu, īpaši mācību grāmatu, pārstāsta. Nav vēlama pozīcija – pārrakstīt vispārzināmās patiesības no mācību grāmatām, piemēram, ja tiek pētīta skolēnu intelektuālā attīstība, tad nav plaši jāraksturo Ž. Piažē visas 4 intelekta attīstības stadijas ar visām apakšstadijām. Pilnīgi pietiekami, ka dažās rindkopās ir izklāstīta Piažē teorijas būtība, sniedzot atsauces uz pirmavotiem. Galvenā uzmanība jāvelta jaunākajiem pētījumiem šai jomā un to rezultātu analīzei.

Literatūras analīze un secinājumi par iepriekšējiem pētījumiem tiek mērķtiecīgi virzīti uz pētījuma hipotēzes vai pētījuma jautājuma pamatojumu. Teorētiskās daļas noslēguma rindkopās tiek rezumētas iepriekšējo pētījumu pamatatziņas saistībā ar pētījuma mērķi un vēlreiz formulēto *pētījuma hipotēzi vai pētījuma jautājumu*, uzsverot kā autors ir nonācis līdz tai.

Teorētisko daļu var sadalīt apakšnodaļās, piemēram, ja tiek pētītas vairākas psihiskās parādības, tad katru apakšnodaļu var veltīt vienai no tām. Ja informācijas ir daudz, kā to atlasīt? Būtiskākā ir tā informācija, kas ir tieši saistīta ar pētījuma jautājumu vai hipotēzi. Piemēram, ja tas ir sakarību pētījums (korelatīvu vai cēloņsakarību), tad svarīgākie ir visi tie pētījumi, kuros arī ir pētīta šāda vai tai pēc būtības tuva sakarība. Mazāk nozīmīgi šai

pētījuma kontekstā ir katra atsevišķā mainīgā lieluma pētījumi. Katras nodaļas nobeigumā var formulēt secinājumus.

Rakstot šo nodaļu, ir svarīgi pareizi orientēties zinātniskajās publikācijās. Vispirms jāizmanto pēdējo gadu publikācijas par attiecīgo tematu. Svarīgākie informācijas avoti ir:

- zinātniskie raksti psiholoģijas žurnālos,
- zinātnisko rakstu krājumi par noteiktām tēmām,
- zinātnisko konferenču rakstu krājumi,
- monogrāfijas.

Meklējot literatūru, nepieciešamas izmantot elektroniskās datu bāzes un interneta adreses. Plaša informācija atrodama:

- <http://www.lu.lv/biblioteka/resursi/e-resursi/> (paroles var noskaidrot LU bibliotēkā vai Psiholoģijas nodaļā). Īpaši vēlams izmantot *PsychArticles* datu bāzē atrodamos avotus.

Informācija par bakalaura darba noformējumu un literatūras saraksta veidošanu plašāk tiks izklāstīta turpmākajās nodaļās.

Metode (jaunā lappusē)

Šajā nodaļā detalizēti jāraksturo izmantoto pētījuma metodi. Ja tas ir eksperiments, tad atspoguļo visas tā būtiskās sastāvdaļas un raksturo norises procedūru. Tas ir jādara tā, lai cits pētnieks to varētu atkārtot ar līdzvērtīgiem nosacījumiem. Ja iepriekš ir veikti līdzīgi pētījumi ar citām metodēm, tad ir jāpamato, kāpēc šī ir labāka. Šai nodaļai ir vairākas apakšnodaļas.

Pētījuma dalībnieki

Bakalaura darbā nepieciešams raksturot katras izlases vai grupas dalībnieku skaitu, vecuma, dzimuma, u.c. sociāldemogrāfiskos rādītājus. Pētījumos, kur tiek salīdzinātas divas vai vairākas grupas, minimālais izlases apjoms ir vismaz 30 respondentu katrā apakšgrupā (tātad, kopā vismaz 60 respondentu). Korelatīvajos pētījumos minimālais izlases apjoms ir vismaz 50 respondentu. Atsevišķiem klīniskās vai attīstības psiholoģijas pētījumiem dalībnieku skaits pētāmajās grupās var būt mazāks (gadījumos, ja tiek pētītas ļoti mazas, specifiskas populācijas). Nepieciešams raksturot izlases vai grupu atlases principus, norādīt, vai izlases veidošanā tika izmantota nejaušā metode vai cita. Ja izlašu veidošanā tiek izmantots pielīdzināšanas princips, tad raksturo mainīgos lielumus, pēc kuriem tiek pielīdzinātas grupas.

Instrumentārijs

Darbā precīzi jānorāda pētījuma metožu pilno un saīsināto nosaukumu, tās autoru, publikācijas avotu. Ja pētījuma ietvaros tiks izstrādāta kāda oriģināla aptauja, nepieciešams norādīt kāda mainīgā lieluma mērīšanai to ir paredzēts izmantot, tā ir jāraksturo un jāievieto darba pielikumā. Ja mainīgie lielumi ir daudzdimensionāli, tad jānorāda, tieši kādi skalu

rādītāji tiks analizēti. Neadaptētos testus un aptaujas vispirms ir jāadaptē, pirms tos lieto. Tas paredz papildus procedūras pētījuma sagatavošanas posmā. Ja aptauja vai tests iepriekš ir adaptēts Latvijā, tad jānorāda adaptācijas autoru(s) un aptaujas vai testa ticamības rādītājus. Nepieciešams norādīt iekšējās ticamības rādītājus bakalaura darba pētījumā iegūtajiem datiem pat tad, ja ir tikuši minēti iepriekšējās adaptācijas procesā iegūtie ticamības rādītāji.

Procedūra

Procedūras aprakstā raksturo, kādos apstākļos ir veikti mērījumi, kādā secībā, vai datu ievākšana ir individuāla vai frontāla, ar vai bez laika ierobežojuma. Eksperimentāliem pētījumiem jāraksturo manipulācija ar neatkarīgo mainīgo lielumu un citu apstākļu kontroli. Ja pētījums veikts ar bērniem vai pusaudžiem, nepieciešams norādīt, kādā veidā vecāki ir tikuši informēti par pētījuma norisi un kādā veidā iegūta vecāku piekrišana bērna dalībai pētījumā.

Rezultāti (jaunā lappusē)

Eksperimentālajiem vai kvaziekperimentālajiem pētījumiem rezultāti ir pētījuma datu aprakstošās un secinošās statistikas rādītāji, tabulas un grafiki. Korelatīvo sakarību pētījumiem rezultāti ir aprakstošās statistikas rādītāji un korelācijas koeficienti. Tekstā tiek ievietota tikai tā informācija, kas ir svarīga attiecībā pret pētāmo jautājumu vai hipotēzi. Gandrīz vienmēr ir nepieciešams norādīt pētāmo mainīgo lielumu aritmētiskos vidējos (vai arī mediānu, ja ir nozīmīga nobīde no normālā sadalījuma, grupai ar $n > 50$) un standartnovirzes. Šo informāciju labāk ievietot tabulā (skat. 1. tabulu). Dažāda tipa eksperimentāliem pētījumiem norāda izmantotā secinošās statistikas kritērija vērtību un tā ticamības līmeni, iekavās norādot brīvības pakāpju skaitu, piemēram, $t(48) = 2,86, p < 0,01$. Tekstā skaidri jāpasaka, vai starp pētāmām grupām ir konstatēta statistiski nozīmīga atšķirība vai nē. Ja statistiski nozīmīga atšķirība ir konstatēta, skaidri jānorāda, kādā virzienā—kuras grupas rādītāji ir augstāki. Piemēram, verbālās agresijas rādītāji meiteņu izlasē ($M = 35,46, SD = 8,50$) bija statistiski nozīmīgi augstāki nekā rādītāji zēnu izlasē ($M = 23,30, SD = 9,71$), $t(194) = 4,20, p < 0,01$. Ja tiek lietota dispersiju analīze, tad aiz burta F iekavās norāda atbilstošās brīvības pakāpes, piemēram, $F(1, 28) = 2,31, p < 0,05$, un uzsver, ka ir vai nav konstatēta nozīmīga saistība starp neatkarīgo un atkarīgo mainīgo lielumu. Korelatīvajos pētījumos norāda izmantotā korelācijas koeficienta nosaukumu, vērtību, brīvības pakāpju skaitu iekavās, kā arī ticamības līmeni, piemēram, Pirsona $r(39) = 0,56, p < 0,01$. Te arī skaidri jāpasaka, vai sakarība ir statistiski nozīmīga, vai nav. Aiz komata raksta tikai divas zīmes. Statistisko rādītāju pierakstu veidam jābūt tādām, kā iepriekš norādīts. Statistisko simbolu apzīmējumus tekstā raksta slīpajā drukā.

Ja darba ietvaros tiek adaptēts tests, tad detalizēti jāapraksta adaptācijas rezultāti, īpaši analizējot tā ticamības rādītājus.

Rezultātu daļā ievieto ne tikai atbilstošās tabulas un/vai grafiskus attēlus, bet arī apraksta šos rezultātus un skaidri formulē secinājumus attiecībā pret izvirzīto hipotēzi vai pētījuma jautājumu, jo diskusija par tiem notiks nākamajā darba daļā. Šajā daļā nevajag interpretēt jeb skaidrot iegūtos rezultātus.

Tekstā ievietotām *tabulām* un *attēliem* jābūt numurētiem, tabulām – ar virsrakstiem, pilniem rindu un kolonnu nosaukumiem, attēliem – ar virs-rakstiem, koordinātu asu nosaukumiem, tekstā jābūt norādei, kad lasītājam jāaplūko informācija tabulā, piemēram, skat. 1. tabulu vai 1. attēlu (nelieto pierakstu tabula Nr.1 vai attēls Nr.1). Numerācija tabulām un attēliem ir atsevišķa.

Tabulas veido saskaņā ar psiholoģijas zinātnes ietvaros pieņemtajiem APA standartiem. Tabulās nelieto vertikālas svītras un lieto tikai dažas horizontālas svītras, kas atdala tabulas kolonnu nosaukumus un aiz pēdējās rindas. WORD dokumentā tā ir “Simple” tipa tabula. Protams, ja specifiskās tabulās to prasa datu loģika, var lietot arī citas līnijas. Noformējot grafiskos attēlus, vēlams lietot melnbaltu krāsojumu, un attēlu nosaukumi rakstāmi zem attēla. Aiz nosaukuma punktu neliek.

1. tabula.

Sieviešu un vīriešu izlases praktiskā intelekta aprakstošās un secinošās statistikas rādītāji

Praktiskā intelekta testa mainīgie lielumi	Dzimums				t
	Sievietes (n=146)		Vīrieši (n=50)		
	M	SD	M	SD	
Sadzīves prasmes	35,46	8,50	23,30	9,71	4,20**
Tehnikas lietošanas un remontdarbu prasmes	17,73	8,60	39,98	13,92	5,32**
Lauku darbu prasmes	9,49	4,80	12,38	7,30	2,87**
Aktīvās atpūtas un sporta prasmes	30,03	10,80	37,82	15,01	2,66**
Hobiji un mākslinieciskās prasmes	33,16	14,20	31,64	18,50	2,10*
Saskarsmes prasmes	31,23	10,20	30,00	14,43	1,65

*p < 0,05, **p < 0,01

Praktiskā intelekta testa mainīgo lielumu korelācijas sievietēm (n = 146)

Mainīgie lielumi	1	2	3	4	5
1. Sadzīves prasmes	--				
2. Tehnikas lietošanas un remontdarbu prasmes	0,23*	--			
3. Lauku darbu prasmes	0,37**	0,55***	--		
4. Aktīvās atpūtas un sporta prasmes	0,02	0,10	0,18	--	
5. Hobiji un mākslinieciskās prasmes	0,15	0,28*	0,08	0,33**	--
6. Saskaņotības prasmes	0,25*	0,09	0,09	0,25*	0,35**

*p < 0,05, **p < 0,01, ***p < 0,001

1. attēls. Verbālo analogiju testa vidējā aritmētiskā vērtības skolēnu izlasēm vecumā no 9–15 gadiem

Diskusija (jaunā lappusē)

Diskusijas daļu iesāk ar pētījuma rezultātu daļas galveno atziņu pārstāstu. Darba autors skaidro iegūtos rezultātus, atbildot uz vairākiem jautājumiem:

- kā vērtējami iegūtie rezultāti no psiholoģijas zinātnes viedokļa;
- par ko tie liecina, kā tos var skaidrot psiholoģijas teoriju un vadošo atzinumu kontekstā;
- kāda tiem ir saistība ar iepriekšējiem pētījumiem, vai tie saskan ar tiem, vai arī tos papildina, ja jā, tad kādā veidā, varbūt tie ir pretrunā ar iepriekšējiem secinājumiem, kādi varētu būt tam iemesli;
- kas ir šī pētījuma stiprās un vājās puses, pētījuma ierobežojumi, te ir nepieciešama diskusija par pētījuma ārējo, iekšējo un konstruktīvu validitāti, izmantoto testu un aptauju ticamību;
- kā šis pētījums ir papildināms, turpināms iegūto rezultātu kontekstā;
- kādi ir galvenie secinājumi, ņemot vērā arī diskusijas daļas atzinumus;
- kāda ir gūto secinājumu zinātniskā, sociālā un praktiskā nozīme.

Rakstot šo daļu, ir svarīgi parādīt saikni starp informāciju teorētiskajā un rezultātu daļā, īpaši starp hipotēzi un rezultātiem. Šajā sakarā autors var brīvi izteikt pieņēmumus par iespējamajiem cēloņiem, kāpēc ir iegūti tādi vai citādi rezultāti, atsaukties uz citu zinātnieku iepriekšējiem pētījumiem, kas ļauj izdarīt šādus pieņēmumus. Diskusija atklāj autora iegūto rezultātu interpretācijas, atsedzot arī iespējamās šaubas par to nepietiekamo ticamību vai citiem apstākļiem, kas varēja ietekmēt rezultātus. Svarīgi, lai autors pats būtu kritisks pret pētījuma vāmajām pusēm (ārējo un iekšējo validitāti), tajā pašā laikā prastu izcelt pētījuma novatorisko aspektu, praktisko izmantošanu un norādītu iespējamo turpmāko pētījumu ievirzi.

Secinājumi (jaunā lappusē)

Noslēguma secinājumos apkopo bakalaura darba teorētiskās, rezultātu un iztirzājuma daļas galvenās atziņas. Īpaši izdalāmi empīriskā pētījuma secinājumi. Noteikti jābūt atbildei uz jautājumu, vai pētījuma hipotēze ir apstiprinājusies vai nē. Var minēt ieteikumus turpmākajai temata izstrādei un rezultātu praktiskai izmantošanai.

Secinājumu daļu vēlamas rakstīt tā, lai ikvienam, kas to lasa, būtu skaidrs, kāds bija pētījuma mērķis un kādas svarīgas atziņas gūtas pētījuma procesā.

Pateicības (pēc darba autora izvēles)

Pateicību izsaka personām, kuras ir sniegušas organizatorisku vai finansiālu palīdzību materiālu vākšanā vai arī metodiskus ieteikumus un morālo atbalstu darba izstrādē.

Izmantotās literatūras un avotu saraksts (jaunā lappusē)

Sarakstu veido alfabēta secībā, neatkarīgi no tā, kādā valodā ir darbs. Visu autoru darbus raksta latīņu burtiem, krievu valodas grāmatām kvadrātiekavās norāda tulkojumu

latviešu valodā. Literatūras avotiem nav jābūt numurētiem, un tie jāraksta precīzi tā, kā norādīts literatūras saraksta noformēšanas nodaļā.

Izmantotās literatūras sarakstā jāievieto *visus* avotus, kurus students ir izmantojis bakalaura darba izstrādāšanai, kā arī uz kuriem students ir atsaucies bakalaura darbā, bet kurus pats nav lasījis. Piemēram, students nav lasījis oriģinālos Ž. Piažē darbus, bet raksturo 4 intelekta attīstības stadijas, balstoties uz izlasītās mācību grāmatas tekstu. Šajā gadījumā izmantotās sarakstā jāievieto gan šīs mācību grāmatas nosaukums, gan Ž. Piažē darba nosaukums, uz ko atsaucas mācību grāmatas autors. Uz visiem avotiem, kas iekļauti izmantotās literatūras sarakstā, tekstā ir jābūt vai nu tiešai, vai pastarpinātai atsaucei, savukārt izmantotās literatūras sarakstā ir jābūt visiem avotiem, uz kuriem students ir tieši vai pastarpināti atsaucies tekstā. Sarakstā nedrīkst norādīt avotus, uz kuriem nav atsaucies darbā.

Pielikumi (jaunā lappusē)

Bakalaura darba pielikumi domāti, lai ievietotu papildus ilustratīvo materiālu, autora izstrādāto aptauju oriģinālo protokolu paraugus, adaptēto testu tekstus, papildu tabulas vai attēlus. Piemēram, pētījumu dalībnieku demogrāfisko rādītāju sadalījumu grafiskos attēlus vai adaptēto testa jautājumu grūtības pakāpju indeksus, u. tml. Sākotnējo datu tabulu ir jāatrāda darba vadītājam, bet darbā nav jāiekļauj. Pielikumus numurē atsevišķi ar arābu cipariem (1.pielikums, 2.pielikums), un uz tiem jābūt norādēm tekstā.

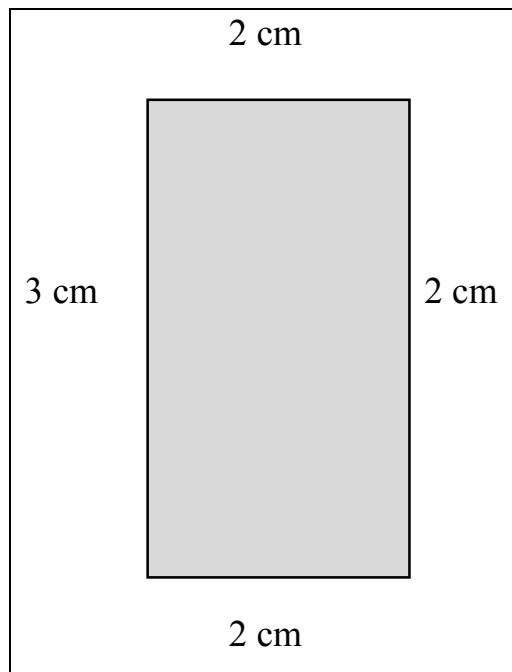
Dokumentārā lapa

Dokumentārajā lapā (sk. 5. pielikumu) ietver:

- darba nosaukumu, fakultātes nosaukumu;
- autora apliecinājumu, ka darbs veikts patstāvīgi, ka darbā izmantoti tikai tajā norādītie informācijas avoti un ka darba elektroniskā kopija atbilst izdrukai;
- vadītāja atzinumu, vai darbs ir rekomendējams aizstāvēšanai;
- atbildīgās personas atzīmi par darba saņemšanu;
- recenzenta-/u datus (vārds, uzvārds, amats, zinātniskais grāds);
- noslēguma pārbaudījuma komisijas sēdes datumu un protokola numuru.

BAKALaura DARBA NOFORMĒŠANA

Bakalaura darba apjoms ir 30-45 lappuses (neskaitot pielikumus). Teksts jāraksta uz baltām A4 formāta lapām (21 cm x 29,7 cm), datorsalikumā, lietojot *Times New Roman* fontu, fonta izmērs tekstā 12, nodaļu virsrakstu burtu lielums – 14 punkti, rindstarpa – 1,5. No augšējās, apakšējās un labās malas atstāj atstarpi 2 cm, bet no kreisās malas - 3 cm platumā. Katru jaunu rindkopu sāk ar atkāpi – 1 cm apjomā. Nelieto teksta izlīdzināšanu! Lappuses numurē apakšā lapas vidū ar arābu cipariem, sākot ar lappusi, kas seko titullapai.

Katru nodaļu sāk jaunā lappusē. Lappuse nedrīkst beigties ar virsrakstu. Nodaļu virsrakstus raksta ar lielajiem burtiem, bet apakšnodaļu virsrakstus – ar mazajiem burtiem (izņemot pirmo burtu) treknrakstā (*bold*). Aiz virsraksta punktu neliek. Virsraksta attālums no iepriekšējā un turpmākā teksta ir divas rindstarpas. Nodaļas ir: teorētiskās daļas nodaļas, metode, rezultāti, diskusija, secinājumi, izmantotās literatūras saraksts, pielikumi. Tālāk tekstā (27. lpp.) sekos virsrakstu izvietojuma paraugs. Ja tekstā vēlas izcelt kādu vārdu vai frāzi, tad lieto *slīpo druku*, bet nelieto trekno druku.

Tekstā lieto tikai tos saīsinājumus, kas ir vispārpieņemti, vai kuri ir iepriekš tekstā skaidroti. Piemēram, APA – Amerikas Psihologu asociācija. Ja atkārtoti jālieto kāds nosaukums, tad, minot to pirmo reizi, raksta pilnu nosaukumu un iekavās norāda saīsinājumu, kāds tiks lietots turpmāk tekstā. Piemēram, Latvijas Klīnisko psihologu asociācija (turpmāk tekstā - LKPA).

Ja tekstā raksta kādus statistiskos simbolus, tad lieto šādus apzīmējumus:

- biežums – f ,
- Fišera kritērijs – F ,
- Kronbaha alfa – α ,
- Kruskola-Vallisa tests – H ,
- Kjūdera-Ričardsona formula – $K-R20$,
- aritmētiskais vidējais – M ,
- mediāna – Mdn ,
- kopējais izlases apjoms – N ,
- apakšizlases apjoms – n ,
- nav statistiski nozīmīgas atšķirības – ns ,
- varbūtība – p ,
- procentīles – P ,
- Pīrsona korelācijas koeficients – r ,
- biseriālais korelācijas koeficients – r_b
- punktu-biseriālais koeficients – r_{pb} ,
- Spīrmena rangu korelācijas koeficients – r_s ,
- daudzfaktoru korelācijas koeficients – R , un tā kvadrāts – R^2 ,
- standartnovirze – SD ,
- standartkļūda – SE ,
- t kritērijs – t ,
- Manna-Vitnija tests – U ,
- standartvērtība – z ,
- summas zīme – Σ ,
- hī kvadrāta kritērijs – χ^2 ,
- citus apzīmējumus skat. Publication Manual of APA (grāmata pieejama Psiholoģijas nodaļā).

Piemēram: vidējais īpašvārdu biežums skolēnu esejās bija $M = 5,00$, $SD = 0,63$. Rakstot statistisko rādītāju decimālskaitļus, aiz komata raksta tikai divus ciparus. Statistisko simbolu apzīmējumus tekstā raksta slīpajā drukā.

Katrai tabulai jābūt kārtas numuram un virsrakstam. Tabulas numurē slīprakstā augšējā labajā stūrī virs tabulas. Tabulas virsrakstu izvieta virs tabulas ar 11 punktu burtiem treknrakstā (*bold*).

Zem attēla raksta tā numuru slīprakstā un nosaukumu ar 11 punktu burtiem treknrakstā (*bold*). Attēlu numerācija ir neatkarīga no tabulu numerācijas. Aiz tabulu un attēlu virsrakstiem punktu neliek (sk. piemērus 20.-21. lpp.). Tabulu virsrakstiem un attēlu nosaukumiem jābūt pašsaprotamiem.

Turpmāk ir sniegti virsrakstu izvietojumu paraugi, kam seko teksts ar atbilstošām atkāpēm. Vietām informācija atkārtosies, bet tas ir nepieciešams, lai lasītājs iegūtu labāku priekšstatu par virsrakstu un teksta izvietojuma attiecībām. Tekstā ir lietota atstarpe starp rindām 1,5, kā arī nav lietots teksta izlīdzinājums.

ANOTĀCIJA

Šo nodaļu raksta *jaunā lappusē*. Tekstā nelieto treknā drukā rakstītos vārdus, bet ja ir nepieciešams kādu vārdu jeb frāzi uzsvērt, tad lieto slīpo druku. Tekstu raksta ar rindstarpu 1,5, to neizlīdzinot. Teksta apjoms var būt līdz 850 rakstu zīmēm.

Atslēgas vārdi:.....

ABSTRACT

Anotāciju svešvalodā raksta *jaunā lappusē*. Jāievēro angļu valodas pareizrakstība. Šī nodaļa ir precīzs anotācijas tulkojums angļu valodā.

Key words:

IEVADS

Šo nodaļu raksta *jaunā lappusē*. Katru jauno rindkopu jāsāk ar atkāpi. Ievada vēlamais apjoms 2–4 lpp.

TEORĒTISKĀS DAĻAS NODAĻAS VIRSRAKSTS

Teorētiskās daļas apakšnodaļas virsraksts

Katru teorētiskās daļas nodaļu raksta *jaunā lappusē*. Katru jauno rindkopu sāk ar atkāpi. Tekstā nelieto treknā drukā rakstītos vārdus, bet ja ir nepieciešams kādu vārdu jeb frāzi uzsvērt, tad lieto *slīpo druku*. Aiz virsrakstu nosaukumiem punktu neliek. Starp apakšnodaļas virsrakstu un tekstu atstāj rindstarpu 2.

Teorētiskās daļas apakšnodaļas virsraksts

Šī apakšnodaļa seko tūlīt aiz iepriekšējās, neizlaižot tukšu rindu. Starp iepriekšējo tekstu un nākamās apakšnodaļas virsrakstu atstāj rindstarpu 2. Tāpat starp apakšnodaļas virsrakstu un sekojošo tekstu atstāj rindstarpu 2. Katru rindkopu jāsāk ar atkāpi. Tekstā nelieto treknā drukā rakstītos vārdus, bet ja ir nepieciešams kādu vārdu jeb frāzi uzsvērt, tad lieto slīpo druku.

METODE

Pētījuma dalībnieki

Šo nodaļu raksta *jaunā lappusē*. Katru jauno rindkopu jāsāk ar atkāpi. Tekstā nelieto treknā drukā rakstītos vārdus, bet ja ir nepieciešams kādu vārdu jeb frāzi uzsvērt, tad lieto *slīpo druku*. Starp apakšnodaļas virsrakstu un tekstu atstāj rindstarpu 2.

Instrumentārijs

Seko teksts ar atkāpi. Katru jauno rindkopu jāsāk ar atkāpi. Tekstā nelieto treknā drukā rakstītos vārdus, bet ja ir nepieciešams kādu vārdu jeb frāzi uzsvērt, tad lieto *slīpo druku*. Pirms un pēc apakšnodaļas virsraksta atstāj rindstarpu 2.

Procedūra

Seko teksts ar atkāpi. Katru jauno rindkopu jāsāk ar atkāpi. Tekstā nelieto treknā drukā rakstītos vārdus, bet ja ir nepieciešams kādu vārdu jeb frāzi uzsvērt, tad lieto *slīpo druku*. Pirms un pēc apakšnodaļas virsraksta atstāj rindstarpu 2.

REZULTĀTI

Šo nodaļu raksta *jaunā lappusē*. Seko teksts ar atkāpi. Katru jauno rindkopu jāsāk ar atkāpi. Tekstā nelieto treknā drukā rakstītos vārdus, bet ja ir nepieciešams kādu vārdu jeb frāzi uzsvērt, tad lieto *slīpo druku*. Ja šajā nodaļā ir apakšnodaļas, ievēro to pašu apakšnodaļu noformējumu, ko iepriekšējās nodaļās (pirms un pēc apakšnodaļas virsraksta atstāj rindstarpu 2, katru apakšnodaļu sāk ar atkāpi).

DISKUSIJA

Šo nodaļu raksta *jaunā lappusē*. Seko teksts ar atkāpi. Katru jauno rindkopu jāsāk ar atkāpi. Tekstā nelieto treknā drukā rakstītos vārdus, bet ja ir nepieciešams kādu vārdu jeb frāzi uzsvērt, tad lieto *slīpo druku*. Ja šajā nodaļā ir apakšnodaļas, ievēro to pašu apakšnodaļu noformējumu, ko iepriekšējās nodaļās (pirms un pēc apakšnodaļas virsraksta atstāj rindstarpu 2, katru apakšnodaļu sāk ar atkāpi).

SECINĀJUMI

Šo nodaļu raksta *jaunā lappusē*. Seko teksts ar atkāpi. Katru jauno rindkopu jāsāk ar atkāpi. Tekstā nelieto treknā drukā rakstītos vārdus, bet ja ir nepieciešams kādu vārdu jeb frāzi uzsvērt, tad lieto *slīpo druku*.

IZMANTOTĀS LITERATŪRAS UN AVOTU SARAKSTS

Izmantotās literatūras un avotu sarakstu sāk jaunā lappusē. Literatūras sarakstu kārto alfabēta kārtībā neatkarīgi no avota valodas. Katra avota nosaukumu sāk rakstīt jaunā rindā bez atkāpes, bet pārējo šī avota tekstu – ar atkāpi, kā parādīts šajā rindkopā.

Literatūras avota noformēšanas pieņemtais veids dažādiem izdevumiem ir atšķirīgs.

Periodika

- autora uzvārds un iniciāļi (ja ir vairāk kā viens autors, raksta visus, starp pēdējiem diviem angļu tekstā raksta zīmi &),
- izdošanas gads iekavās,
- raksta nosaukums – vienīgi nosaukuma pirmā vārda pirmo burtu raksta ar lielo burtu,
- *žurnāla nosaukums* (to raksta slīpā drukā) – visus žurnāla nosaukuma vārdus raksta ar lielo burtu, izņemot palīgvārdus,
- tikai *sējums*, ja lappušu numerācija ir sējuma ietvaros (to raksta slīpā drukā),
- t. sk. numurs, ja lappušu numerācija (retos gadījumos) ir numura ietvaros,
- raksta lappuses.

Jāievēro tos vārdu saīsinājumus, atstarpes starp vārdiem, atkāpes un tās pieturzīmes starp vārdiem vai skaitļiem, kas lietoti piemēros.

Piemēram:

Gertner, D., & Markman, A. B. (1997). Structure mapping in analogy and similarity. *American Psychologist*, 52, 45–56.

Rosch, E. H., Mervis, C. B., Gray, W. D., Johnson, D. M., & Boyes-Bream, P. (1976). Basic objects in natural categories. *Cognitive Psychology*, 8, 382–439.

Tajfel, H. (1969). Cognitive aspects of prejudice. *Journal of Social Issues*, 25(4), 79-97.

Nodaļas no rakstu krājumiem vai no grāmatām

- raksta vai nodaļas autora uzvārds un iniciāļi (ja ir vairāki raksta autori, raksta visus, starp pēdējiem diviem angļu tekstā raksta zīmi &),
- izdošanas gads iekavās,
- raksta nosaukums -- vienīgi nosaukuma pirmā vārda pirmo burtu raksta ar lielo burtu,
- raksta krājuma sastādītāju(us), vispirms iniciāļi, tad uzvārds, norādot iekavās (red.), ja raksts ir latviešu valodā, vai (Ed.), daudzskaitlī – (Eds.), ja raksts ir angļu valodā;
- *grāmatas nosaukums (to raksta slīpā drukā),*
- nodaļas lappuses – ja raksts ir latviešu valodā (4.–20. lpp.), ja raksts ir angļu valodā (pp. 4–20).
- izdošanas vieta (pilsēta),
- izdevniecības pilns nosaukums.

Piemēram:

- Klahr, D. (1984). Transition processes in quantitative development. In R.S. Sternberg (Ed.), *Mechanisms of cognitive development* (pp. 35–56). New York: Freeman.
- Priedīte, A. (2002). Mātes-bērnu dialogi. No: I. Austers (red.) *LU Psiholoģijas rakstu krājums* (32. – 39. lpp.). Rīga: Zinātne.
- Sternberg, R. J. (1984). Mechanisms of cognitive development: A componential approach. In R. S. Sternberg & J. P. Bauer (Eds.), *Mechanisms of cognitive development* (pp. 67–87). New York: Freeman.

Monogrāfijas, grāmatas

- autora uzvārds un iniciāļi (ja ir vairāki autori, raksta visus starp pēdējiem diviem angļu tekstā raksta zīmi &),
- izdošanas gads iekavās,
- *grāmatas nosaukums (raksta slīpā drukā),*
- izdošanas vieta (pilsēta),
- izdevniecības pilns nosaukums.

Piemēram:

- Cattell, R. B. (1987). *Intelligence: Its structure, growth and action*. New York: North-Holland.
- Priedīte, A. (2005). *Bērna agrīnās valodas attīstība*. Rīga: Zinātne.

Konferenču rakstu krājumi

Raksta līdzīgi kā nodaļas no grāmatām.

Piemēram:

Raščevska M. (1999). Socio-psychological climate in Latvian and USA schools in 1991 and 1998. In S. Sebre, M. Rascevska, S. Miezite (Eds.). *Identity and self-esteem: Interactions of students, teachers, family and society. Scientific Papers of XXI International School Psychology Colloquium Riga '98* (pp. 99–115). Rīga: SIA Mācību apgāds NT.

Sarakstā iekļauj arī *nepublicētos materiālus*, ja tādi tiek izmantoti, piemēram, citu studentu maģistra vai bakalaura darbi. Tādā gadījumā iekavās norāda (nepublicēts materiāls vai unpublished), vai arī (iespiešanā vai in press).

Elektroniski izdevumi

Elektroniskiem izdevumiem norāda pilnu to nosaukumu saskaņā ar iepriekš minētajiem norādījumiem. Ja darba elektroniskajā versijā (piemēram, žurnāla rakstam) ir norādīta visa nepieciešamā bibliogrāfiskā informācija (skat. iepriekš pie periodikas u.c.), tad interneta adresi norādīt nav nepieciešams.

Ja internetā atrastajiem tekstiem kāda no iepriekšminētās informācijas iztrūkst (piemēram, nav minēts žurnāla nosaukums, lappuses utt.) vai arī informācija ir publicēta *tikai* elektroniski, tad norāda interneta adresi un datumu, kad iegūta informācija no šīs adreses.

Piemēram,

Myers, R.(1999). *Helping your child develop self-esteem*, Child Development Institute. Retrieved October 19, 2003 from http://www.cdipage.com/self_esteem.htm.

Ja elektroniskam izdevumam nav minēts autors, tad tekstā min pirmo daļu no raksta nosaukuma vai institūciju, no kurienes radies raksts, un literatūras sarakstā sākotnēji min raksta nosaukumu pilnībā vai arī institūciju, no kurienes radies raksts, datumu, kad raksts ir izkopēts un elektroniskās mājas lapas adresi.

Piemēram:

National Council of Child Development. (2006). Curriculum for kindergarten language development. Washington, DC: National Council, Retrieved October 3, 2006, from <http://www.nccd.org/focalpoints/downloads.asp>.

Ja ir iegūts elektronisks izdevums latviešu valodā, tad atsauci raksta ar latviskām norādēm, piemēram:

LETA. (2008). Pētījums: Rīgas skolēni smēķē katru dienu. Iegūts 2008. g. 8. janvārī no <http://www.delfi.lv/news/national/politics>.

Par latīņu burtiem. Ja darbā tiek izmantota literatūra, kuras oriģinālvaloda nav latīņu transkripcijā (piemēram, Богоявленская Д. Б. (2002). Психология творческих способностейю Москва: Асадема), to raksta vispirms ar latīņu burtiem, tad kvadrātiekvās ievieto darba nosaukumu latviski. *Piemēram:*

Bogojavlenskaja, D.B. (2002). *Psihologija tvorcheskih sposobnostej* [Radošo spēju psiholoģija]. Moskva: Academia.

Bakalaura darba tekstā raksta autora vārdu ar latīņu burtiem. Ja literatūras sarakstā ir iekļauta literatūra, kuras oriģinālvalodā izmantota latīņu alfabēta modifikācija (vācu, dāņu u.c.), tad avotu raksta oriģinālvalodā, bet kvadrātiekvās ievieto darba nosaukumu latviski. *Piemēram:*

Werbik, H. (1978). *Handlungstheorien* [Uzvedības teorijas]. Stuttgart: Kohlhammer.

Darbiem angļu valodā tulkojumu nesniedz.

Izmantotās literatūras saraksta paraugs (daļējs):

Barron, F. (1988). Putting creativity to work. In R.J. Sternberg & J.D. Davidson (Eds.), *The nature of creativity* (pp. 76–98). New York: Cambridge University Press.

Binet, A., & Simon, T. (1905–1908/1961). The development of intelligence in children. In J. Jenkins & D. G. Paterson (Ed.), *Studies in individual differences: The search for intelligence* (pp. 81–112). New York: Appleton-Century-Crofts.

Bogojavlenskaja, D.B. (2002). *Psihologija tvorčeskih sposobnostej* [Radošo spēju psiholoģija]. Moskva: Academia.

Boulbijs, Dž. (1998). *Drošais pamats. Vecāku un bērnu savstarpējā pieķeršanās – cilvēka veselīgas attīstības priekšnoteikums.* Rīga: Rasa ABC.

Brody, N. (1997). Intelligence, schooling, and society. *American Psychologist*, 52, 1146–1158.

Butcher, H.J. (1968). *Human intelligence: Its nature and assessment.* London: Methuen & Co LTD.

Cantor, N., & Kihlstrom, J.F. (1987). Social intelligence: The cognitive basis of personality. In P. Shaver (Ed.), *Review of personality and social psychology* (Vol. 6., pp.15–34). Beverly Hills, CA: Sage.

Carroll, J.B. (1993). *Human cognitive abilities: A survey of factor-analytic studies.* New York: Cambridge University Press.

National Council of Child Development. (2006). Curriculum for kindergarten language development. Washington, DC: National Council, Retrieved October 3, 2006, from <http://www.nccd.org/focalpoints/downloads.asp>.

Werbik, H. (1978). *Handlungstheorien*. Stuttgart: Kohlhammer [Verbiks H. Uzvedības teorijas].

PIELIKUMS

Pielikumi seko aiz izmantotās literatūras saraksta jaunā lappusē. Pielikumus numurē.

1. PIELIKUMS: IESNIEGUMA PARAUGS

Pedagoģijas, psiholoģijas un mākslas fakultātes
Psiholoģijas nodaļas
vadītājam profesoram Ivaram Austeram

Psiholoģijas bakalaura studiju programmas
5. semestra studenta
Pētera Ciņa, stud. apl. Nr. 00010

iesniegums

Lūdzu apstiprināt bakalaura darba tematu „Pusaudžu psiholoģiskās labklājības dzimumatšķirības”.

Darba vadītāja: profesore Dr. psych. Inta Kalniņa.

Rīgā, 02.10.2012. *(personiskais paraksts)*P.Cinis

Saskaņots: *(personiskais paraksts)* I.Kalniņa 02.10.2012.

Apstiprinu: nodaļas vadītājs *(personiskais paraksts)* I. Austers 02.11.2012.

2. PIELIKUMS: TITULLAPAS PARAUGS

LATVIJAS UNIVERSITĀTE
PEDAGOĢIJAS, PSIHOLOĢIJAS UN MĀKSLAS FAKULTĀTE
PSIHOLOĢIJAS NODAĻA

**PUSAUDŽU PSIHOLOĢISKĀS LABKLĀJĪBAS
DZIMUMATŠĶIRĪBAS**

BAKALaura DARBS

Autors: **Pēteris Cinis**

Studenta apliecības Nr.: 00010

Darba vadītājs: profesore Dr. psych. Inta Kalniņa

RĪGA 2013

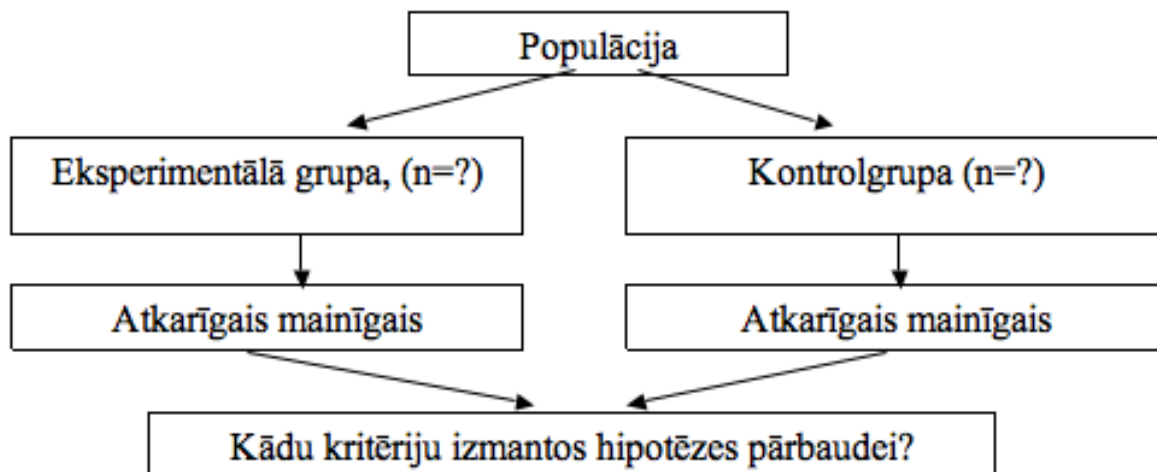
3. PIELIKUMS: SATURA RĀDĪTĀJA PARAUGS

SATURS

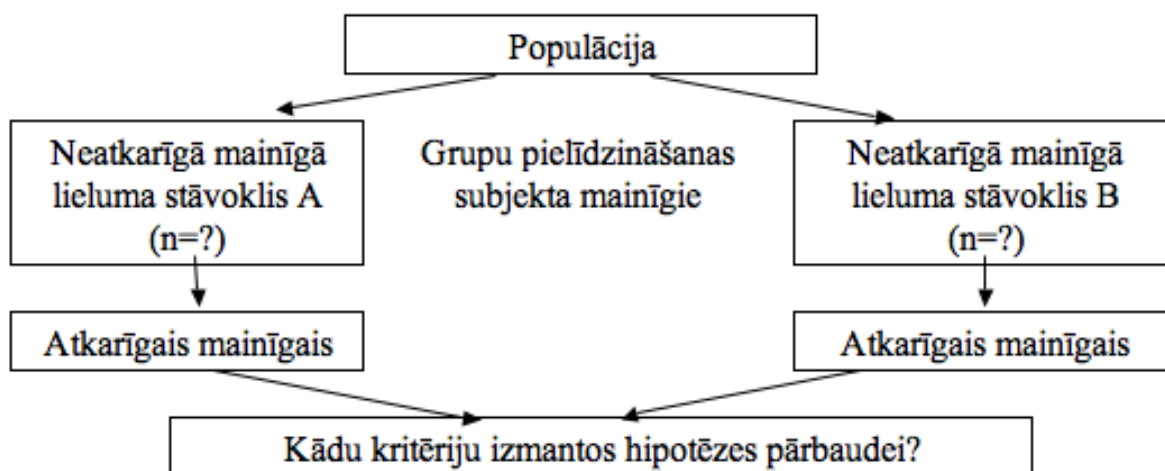
Apzīmējumu saraksts	1
Ievads	2
Teorētiskās daļas nodaļas virsraksts	4
Apakšnodaļas nosaukums	4
Teorētiskās daļas nodaļas virsraksts	14
Apakšnodaļas nosaukums.....	22
Apakšnodaļas nosaukums.....	24
Metode	30
Pētījuma dalībnieki	30
Pētījuma instrumentārijs	31
Pētījuma procedūra	32
Rezultāti	34
Diskusija	40
Secinājumi	44
Izmantotā literatūra un avoti	45
Pielikumi	51
1. pielikums. Nosaukums	51
2. pielikums. Nosaukums	55

4. PIELIKUMS: PĒTĪJUMA SHĒMU PARAUGI

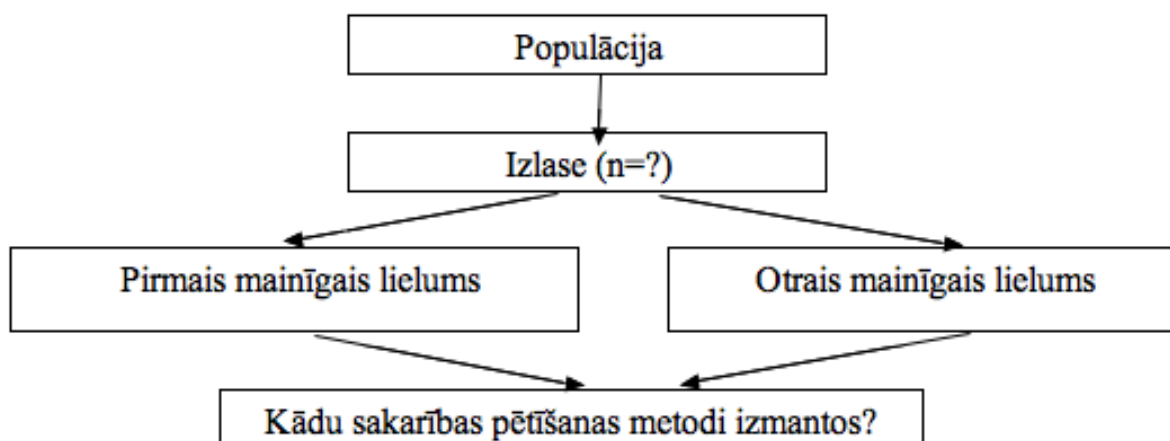
Eksperimentāla pētījuma vienkāršas shēmas piemērs

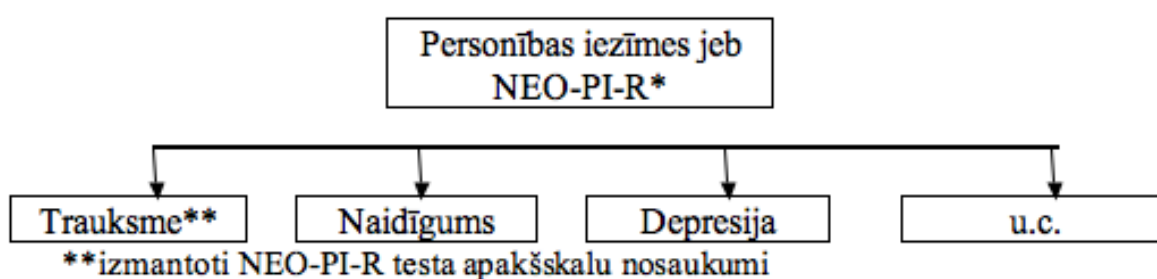
Kvaziekperimentāla pētījuma shēmas piemērs

Korelatīvi aprakstoša pētījuma shēmas piemērs

Piezīme. Ja mērāmais mainīgais lielums ir daudzdimensionāls, tad tas shēmā jāatspoguļo divos līmeņos, pirmajā norādot tā nosaukumu, bet otrajā apakšskategoriju nosaukumus, piemēram, pirmajā līmenī varētu būt rakstīts *personības iezīmes*, bet otrajā līmenī *iezīmes, ko mēra konkrētā personības iezīmju testa apakšskalas*.

Pētījuma shēmas nepieciešamas tikai pētījuma projekta prezentācijai teorētiskās daļas priekšizstāvēšanā. Izstrādātam bakalaura darbam tās nepievieno.

5. PIELIKUMS: DOKUMENTĀRĀS LAPAS PARAUGS

Bakalaura darbs „Pusaudžu psiholoģiskās labklājības dzimumatšķirības” izstrādāts LU Pedagoģijas, psiholoģijas un mākslas fakultātē.

Ar savu parakstu apliecinu, ka pētījums veikts patstāvīgi, izmantoti tikai tajā norādītie informācijas avoti un iesniegtā darba elektroniskā kopija atbilst izdrukai.

Autors: (*personiskais paraksts*) Pēteris Cinis

Rekomendēju/nerekomendēju darbu aizstāvēšanai

Vadītāja: profesore Dr. psych. Inta Kalniņa (*personiskais paraksts*) 20.06.2010.

Recenzents: docents Dr. psych. Jānis Bērziņš

Darbs iesniegts Psiholoģijas nodaļā 20.06.2010.

Dekāna pilnvarotā persona: metodiķe Ineta Bērziņa (*personiskais paraksts*)

Darbs aizstāvēts bakalaura gala pārbaudījuma komisijas sēdē

30.06.2010. prot. Nr. 11.

Komisijas sekretāre: lektore Anda Kociņa (*personiskais paraksts*)

6. PIELIKUMS: BAKALaura DARBA NOVĒRTĒŠANAS KRITĒRIJI

Tēmas izvēles un aktualitātes (zinātniskās, sociālās) pamatojums, pētījuma mērķa formulējums
Pētījuma jautājuma (hipotēzes) formulējums
<p><u>Teorētiskā daļa:</u> Pārdomāta darba struktūra un nodaļu secība Literatūras analīzes mērķtiecīgums atbilstoši izvēlētai tēmai Valodas atbilstība zinātniskam stilam Atsauču korektums Izmantotā literatūra pietiekami plaša, izmantotas pēdējo gadu monogrāfijas, publikācijas zinātniskos žurnālos Teksts ir skaidrs, saprotams, loģisks</p>
Izdarīti secinājumi, apkopotas teorētiskās atziņas, pamatotas pētījuma hipotēzes
<p><u>Metode:</u> Izvēlēto metožu atbilstība pētījuma mērķim Izlašu veidošana un atbilstība pētījuma mērķim</p> <p>Korekts pētījuma metožu, izlases, procedūras apraksts</p>
<p>Rezultātu daļa un iztīrājums: Datu apstrādē izmantotas atbilstošas matemātiskās statistikas metodes</p>
Iegūtie rezultāti atspoguļoti uzskatāmi
Rezultātu analīze veikta saskaņā ar uzstādīto hipotēzi / izvirzīto pētījuma jautājumu
Interpretācijā atspoguļota saikne starp teoriju un iegūtajiem rezultātiem, iztīrāti pētījuma ierobežojumi, Iezīmēti turpmākās izpētes virzieni
Korekti secinājumi
Darba atbilstība noformējuma prasībām
Sadarbība ar vadītāju